શ્રી

અદ્યતન આવૃત્તિ

AI ની સમજણ સાથે

કમ્પ્યૂટર

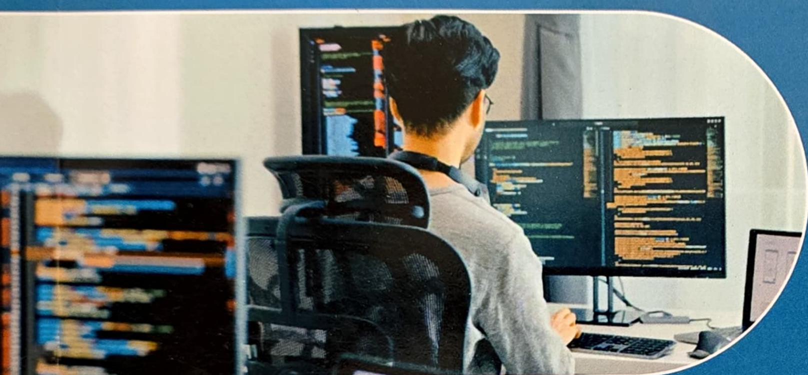

BEST SELLER

સૈદ્ધાંતિક

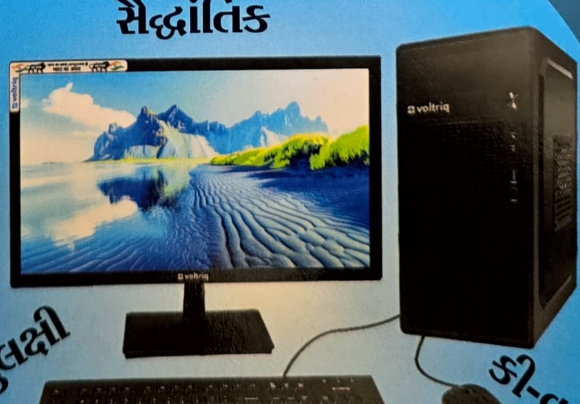

હેતુલક્ષી

કી-વર્ડ

વનલાઈનર

ડૉ. સતીષ પટેલ
M.Sc (Ele)., M.Sc (CS)., M.Phil., Ph.D
પ્રાધ્યાપક, ફેકલ્ટી ઓફ એન્ડ
ટેક્નોલોજી, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ

ESTD. 1928 ®
Gajanan

GPSC, UPSC, CCC, HTAT, TAT, TET, NET, SLET, LIC, PSI, M.Phil/Ph.D, ગૌણસેવા અને પંચાયત પસંદગી મંડળ, બિનસચિવાલય સેવા, બેકિંગ, કોર્ટ, પોસ્ટ, ક્લાર્ક જેવી તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા અને શાળા-કોલેજ માટે ઉપયોગી

ડૉ. સતીષ પરસોત્તમદાસ પટેલ, ગુજરાત વિદ્યાપીઠના રાંધેજા ગ્રામસેવા પરિસર પર આવેલા ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ રૂરલ મેનેજમેન્ટ, ફેકલ્ટી ઓફ મેનેજમેન્ટ એન્ડ ટેક્નોલૉજીમાં કમ્પ્યૂટર વિષયના તજજ્ઞ તરીકે જૂન ૧૯૯૭ થી કાર્યરત છે. અરવલ્લી જિલ્લાના મોડાસા તાલુકાના બાયલ ગામે ૩ સપ્ટેમ્બર ૧૯૭૩માં જન્મ થયો હતો. પ્રાથમિક શિક્ષણ વતનમાં જ લઈ ગુજરાત યુનિવર્સિટીથી B.Sc (Electronics), સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીથી M.Sc (Electronics), રાજસ્થાન વિદ્યાપીઠથી M.Sc (Computer Science), ગુજરાત વિદ્યાપીઠથી M.Phil માં "ઈથરનેટ નેટવર્ક ટૅક્નોલૉજી" અને Ph.D માં "સંકલિત ગ્રામીણ વિકાસ વ્યવસ્થાપનમાં માહિતી સંચાર ટૅક્નોલૉજીની અસરકારકતા" વિષય પર સંશોધન કાર્ય કરેલ છે. ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં ICT માળખાના વિકાસ અને વ્યવસ્થાપનમાં સક્રિય ભૂમિકા રહી છે. વિભાગ અને પરિસર ખાતે ICT ના માધ્યમથી અનેક ઈનોવેશન ડેવલપ કરેલ છે. ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં UGC, JCRC, UBA, AICTE, NAAC, NIRF, AISHE, API-PABS, ટૅક્નિકલ વિકાસ, અભ્યાસક્રમ વિકાસ અને ઘડતર, વહીવટ અને ડેવલપમેન્ટને લગતી બાબતોમાં વિશેષ ભૂમિકા રહી છે. માનવ સંશાધન વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા ગુજરાતી ભાષામાં ઉપલબ્ધ વિકાસ પિડિયાના વેબપ્લેટફોર્મ ઉપર ગ્રામીણ વિકાસ અને માહિતી સંચાર ટૅક્નોલૉજી સંબંધિત સંશોધન સાહિત્ય પ્રકાશિત થયેલ છે. ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં M.Phil અને Ph.D ના માર્ગદર્શક તરીકે રૂરલ મૅનેજમૅન્ટ, ફેકલ્ટી ઓફ મૅનેજમૅન્ટ એન્ડ ટૅક્નોલૉજીમાં માર્ગદર્શન આપી રહ્યા છે. ગ્રામીણ વિકાસમાં માહિતી સંચાર ટેકનોલોજી, કમ્પ્યૂટર નેટવર્ક, ઈન્ટરનેટ ટૅક્નોલૉજી, નેટવર્ક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રકચર ડેવલપમેન્ટ એન્ડ મૅનેજમૅન્ટ, MIS, ઈ-કોમર્સ, ઈ-ગર્વનન્સ તથા ICT ક્ષેત્રના વિકાસ, વ્યવસ્થાપન અને સંશોધન ક્ષેત્રે મુખ્ય કામગીરી રહી છે. ગુજરાત અને ભારત સરકારના વિવિધ પ્રકલ્પો, કાર્યશિબિર અને કામગીરી સાથે જોડાયેલા રહેલા છે. ગુજરાતી, હિન્દી અને અંગ્રેજીમાં અનેક લેખો પ્રકાશિત થયેલ છે. વતન સેવા પ્રોજેક્ટ, નિર્મલ ગામ પુરસ્કાર યોજના, આદિમ જાતિ પઢાર સર્વે તથા ઈ-ગ્રામ પ્રોજેક્ટમાં સંશોધક તરીકે કામ કરી ચૂક્યા છે. તેઓ શૈક્ષણિક, સંશોધન, ટૅક્નિકલ ડેવલપમૅન્ટની સાથે સાથે માતૃભાષામાં કમ્પ્યૂટર વિષય સંબંધિત સાહિત્ય રચના માટે સતત પ્રયત્નશીલ રહે છે.

વિશેષતાઓ

- કમ્પ્યૂટર અવરનેસ માટેનું શાળા-કૉલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે AI ની સમજણ સાથે ખૂબ જ ઉપયોગી પુસ્તક
- તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના કમ્પ્યૂટર અભ્યાસક્રમનો સમાવેશ (એપન્ડીક્ષ G અને H સહિત)
- સૈદ્ધાંતિક ખ્યાલ સહિતના 22 પ્રકરણ અને 7 પરિશિષ્ટ દ્વારા જરૂરી સમગ્ર અભ્યાસક્રમનો સમાવેશ
- પ્રકરણમાં પ્રસ્તાવના, હેતુઓ, વ્યાખ્યાઓ, ઉદાહરણો, ચિત્રો, ટેબલો, ફલોચાર્ટ અને આકૃતિઓની સરળ સમજૂતી
- દરેક પ્રકરણના અંતે વનલાઈનર અને હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના સંપુટનો સમાવેશ
- કમ્પ્યૂટરના ઉપયોગી ટુલ્સ અને યુટીલીટી, નૂતન કમ્પ્યૂટરના પ્રવાહોનો સમાવેશ
- પરીક્ષામાં પૂછાયેલ અને મહત્ત્વના હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનો અલગથી પરિશિષ્ટમાં સમાવેશ
- કમ્પ્યૂટર વિષયના મહત્ત્વના કુલ 6500+ પ્રશ્નો (વનલાઈનર, હેતુલક્ષી, કી-વર્ડ) નો સમાવેશ
- કમ્પ્યૂટર પરિશિષ્ટમાં શબ્દાવલિ, ફાઈલ ઍક્સટેન્શન, શૉર્ટકટ, ટાઈમલાઈન અને જાણવા જેવી માહિતીનો સમાવેશ
- પરિશિષ્ટમાં કમ્પ્યૂટર પ્રૉફિયન્સી ટેસ્ટ (CPT) નો સમાવેશ
- ભૂલ રહિત અને ચોકકસાઈપૂર્વક તૈયાર કરેલ લેટર સાઈઝમાં નવીન અભિગમ સાથેનું કમ્પ્યૂટર પુસ્તક

ESTD. 1928 Gajanan શ્રી ગજાનન પુસ્તકાલય સુરત

Follow us @GAJANANBOOKS

ISBN 978-93-47064-08-1
9 789347 064081 75873
Computer
www.gajanangbooks.in ₹ 450/-

શ્રી

टेक्नोलोजी लोगो की स्वावलंबन प्रक्रिया को असर न करें और सामान्य मानवजीवन और उसके आवक के स्रोत को भी असर न करें तो उसे अपनाने मे कोई समस्या नहीं है।

- महात्मा गाँधी

કમ્પ્યૂટર

Computer Awareness
તથા AI સાથેનું સંપૂર્ણ ઉપયોગી પુસ્તક

તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા અને પેટર્ન મુજબ	શાળા-કૉલેજના કમ્પ્યૂટર અભ્યાસક્રમનો સમાવેશ	રાજ્ય સરકારની CCC પરીક્ષાના અદ્યતન અભ્યાસક્રમ આધારિત

લેખક અને સંકલન

ડૉ. સતીષ પટેલ

M.Sc (Ele), M.Sc (CS), M.Phil, Ph.D

ESTD. 1928 Gajanan ®

પ્રકાશક

શ્રી ગજાનન પુસ્તકાલય

સુખારામ બિલ્ડિંગ (નાની દુકાન), કોમર્સ હાઉસની સામે, ટાવર રોડ,
સુરત-395003. મો. +91 96648 00167

Email: info@gajananbooks.in *Website: www.gajananbooks.in*

75873 (26-783)

કમ્પ્યૂટર અવેરનેસ - ડૉ. સતીષ પટેલ
Computer Awareness - Dr. Satish Patel

ISBN: 978-93-47064-08-1

© Dr. Vijay Thakkar

Edition : 2026

ESTD. 1928 Gajanan ®

પ્રકાશક
શ્રી ગજાનન પુસ્તકાલય
સુખારામ બિલ્ડિંગ (નાની દુકાન),
ટાવર રોડ, સુરત-395 003.

મુદ્રક
જય પ્રિન્ટર્સ,
ટાવર રોડ, સુરત.

₹ 450/-

ચેતવણી
ભારતીય કૉપીરાઇટ ઍક્ટ અનુસાર પ્રસ્તુત પુસ્તક તથા સમસ્ત પ્રકાશિત સામગ્રીના કૉપીરાઇટ પુસ્તકના કૉપીરાઇટ હોલ્ડર પાસે સુરક્ષિત છે. તેથી કોઈપણ વ્યક્તિ કે કંપનીએ આ પુસ્તકનું નામ, ડિઝાઇન, પ્રકાશિત સાહિત્ય અંશતઃ કે પૂર્ણરૂપે કોઈપણ પુસ્તક - સાહિત્ય કે ન્યૂઝપેપરમાં કૉપીરાઇટ હોલ્ડર અને પ્રકાશકની લેખિત મંજૂરી લીધા સિવાય પ્રકાશિત કરવું નહિ તેમ જ ઝેરોક્ષ કરી, કરાવવી વેચવી નહિ. આમ કરનાર સામે કૉપીરાઇટ ઍક્ટ હેઠળ કાયદેસરની કાર્યવાહી કરવામાં આવશે. કોઈપણ વિવાદ અંગે ન્યાયક્ષેત્ર સુરત રહેશે.

અનુક્રમણિકા (Index)

1	કમ્પ્યૂટર પરિચય (Introduction to Computer)	05
2	કમ્પ્યૂટર સંચાલન (Computer Organisation)	15
3	નંબર સિસ્ટમ (Number System)	25
4	ઇનપુટ-આઉટપૂટ ડિવાઇસ (Input Output Device)	32
5	મેમરી અને સ્ટોરેજ ડિવાઇસ (Memory and Storage Devices)	45
6	કમ્પ્યૂટર સૉફ્ટવેર (Computer Software)	55
7	ઑપરેટિંગ સિસ્ટમ (Operating System)	66
8	માઇક્રોસૉફ્ટ વિન્ડોઝ (Microsoft Windows)	79
9	માઇક્રોસૉફ્ટ વર્ડ (Microsoft Word)	92
10	માઇક્રોસૉફ્ટ એક્સેલ (Microsoft Excel)	111
11	માઇક્રોસૉફ્ટ પાવર પોઇન્ટ (Microsoft PowerPoint)	137
12	ડેટાબેઝ અને માઇક્રોસૉફ્ટ એક્સેસ (Database and Microsoft Access)	147
13	ડેટા કમ્યૂનિકેશન (Data Communication)	156
14	કમ્પ્યૂટર નેટવર્ક (Computer Network)	165
15	ઇન્ટરનેટ સેવાઓ (Internet Services)	177
16	વેબ ટેકનોલોજી (Web Technology)	192
17	ઇ-કોમર્સ (E-Commerce)	201
18	ઇ-ગવર્નમેન્ટ (E-Government)	208
19	કમ્પ્યૂટર સલામતી (Computer Security)	223
20	મલ્ટિ મીડિયા (Multi-Media)	235
21	કમ્પ્યૂટર ટૂલ્સ અને યુટીલિટિ (Computer Tools and Utility)	238
22	આધુનિક પ્રવાહો (Advance Trends)	241

પરિશિષ્ટ

A	મહત્વના હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (Important Objective Questions)	249
B	સંક્ષિપ્ત શબ્દો (Abbreviations)	264
C	ફાઇલ એક્સટેન્શન (File Extension)	271
D	શોર્ટકટ કમાન્ડ (Shortcut Command)	273
E	શબ્દાવલિ (Glossary)	275
F	જાણવા જેવી માહિતી (Facts to be known)	281
G	કમ્પ્યૂટર પ્રોફીયન્સી ટેસ્ટ (CPT)	285
I	AI	289